

Amíg idáig eljutottunk

— Megjegyzések a vizsgatematikákhoz és képzési tervekhez —

Az 1992. novemberi közgyűlésen a résztvevők megválasztották a Társaság oktatási bizottságának tagjait, s megbízták őket, hogy dolgozzák ki a minisztériumi rendeletben szereplő vizsga-tantárgyak új tartalmát és a vizsgázás módját. Ismeretes, hogy a rendelet elkészítéséhez még 1991 tavaszán be kellett nyújtani egy vizsgatematikát a tantárgyak megjelölésével. Ezt Gabnai Katalin, Marunak Ferenc szövegeinek és a tagság észrevételeinek felhasználásával Debreczeni Tibor készítette el. A 15 oldalas anyagot az akkori közgyűlés szentesítette, s a minisztériumi rendelet szövegezői számtalan külső szakértő egyetértő vélekedése után azt hivatalosan el is fogadták.

A Debreczeni-féle anyagot a drámajáték-vezető képzés tartalmát illetően a személyiségközpontú nevelési elképzelések, módszerek és technikák uralták, P. Slade, B. Way hatásának és a hazai elődök által befolyásolt gyakorlatnak megfelelően.

Akik a Drámapedagógiai Magazint az első számtól kezdve olvassák, azok nyomon követhették a makacs küzdelmet azért, hogy ez a rendelet megszülessék. Ennek a dokumentumai megtalálhatóak a Magazin számaiban.

1991 és 1993 között, tehát a rendelet tervezése és megvalósulása között történt egy és más a drámapedagógiában. Egyesek szorosabb kapcsolatba kerültek az angol drámaiskola Heathcote és Bolton nevéhez fűződő irányzataival. Tornyai Magda volt ennek első népszerűsítője, de az ő agresszív mintái nemigen tették mintává a „dráma” eme „szakértő köntösében” címet viselő „művészi” változatát. Ő közvetítette nekünk David Davist is, akít a Társaság többször is meghívott Magyarországra. Davis fontos és láttató kurzusai többeket tettek e módszer hívévé. Az angol mester a Bolton-technikát is reprezentálta, bár ő mindig Dorothy Heathcotéra hivatkozott. Aztán Kaposi László sajtótította el a Boltonra épülő TIE dramaturgiát, s gödöllői társulatával magas szinten meg is jelenítette azt. Ezen időben — viszonylag korán — megjelentek a Drámapedagógiai Magazinban az első O. Neill és C. Lambert típusú foglalkozás-leírások is, Debreczeni Tibor, Nyisztor Ágnes és Baranyai Gizella tollából. Ezek a leírások olyan drámaóra foglalkozásokat jelenítettek meg, amelyekben a tanár is szerepe lép, s amelyben az úgynevezett Bolton-féle dramaturgiai és rendezői technikák is jelen vannak. 1992-ben az említett angol irányzatok tanulmányozására 14 magyar drámapedagógus utazott Birminghambe s bár beszámolóik ellentmondásosak, ismereteik nyilván bősegebbek, mint az itthon maradtoké. (Érdekes, hogy az osztrákok változatlanul saját útjukat járják, nem véletlen, hogy a bécsi J. Hollóstól, aki régi előadónk, nemigen hallhatott közönsége az emlegetett vonulatról”.)

Az elmondott tények, folyamatok indokolják az eredeti vizsgatematika átdolgozását. Abban ugyan az említett irányzatokról esik szó, de nem olyan hangsúlyosan, mint ahogy az napjainkban megkívántatik. Az átdolgozásra Kaposi László vállalkozott, saját koncepciójához, a Bolton irányzat dominanciájához igazítja a vizsga fazonját. Érződik, hogy Kaposi kevésbé foglalkoztatja az iskolai gyakorlat, s kevésbé foglalkoztatja a pedagógia. Ezt követi Előd Nóra vállalkozása. Ő tanfolyami tematikát ad közre, kompromisszumosat, benne Kaposi és mások elképzeléseinek elemeivel.

E sorok írója az östematika készítője, aki Kapositól eme munkájáért a megjelenés után két évvel summás bírálatot kapott — „hihetetlenül bőséges, meglehetősen zavaros, sokhelyütt szakmailag is pontatlan”, — nos az ő átdolgozása következett ezek után. A szerző tömbösítette korábbi tematikáját. Hogy saját tanfolyamvezetői munkájában hogyan használja az eredeti „hihetetlenül bőséges anyagot” a későbbiek során ez magánügyévé válik.

Az oktatási bizottság úgy döntött, hogy egymás mellett mind a három tematikát közli, s majd csak két év múlva készíti el a tapasztalatok és az újabb irányzatok ismeretében az egyetlen központit.

Ami az itt közölt három tematika között a legeltérőbb! Kaposi és Előd másként értelmezi a drámaóra-vezetés tantárgyat, mint Debreczeni ill. a miniszteri rendelethez készített ősananyag. Kaposi és előd szinte kisajátítja a drámaóra-vezetést a Heathcote és Bolton irányzattal kapcsolatos tudnivalóra. Mintha a drámaóra-vezetés mesterségének ismerete ki zárólag az új angol technikával volna azonos. Ez nyilván képtelenség.

A minisztérium által jóváhagyott ősananyagban ez olvasható: „A drámaóra-vezetés a hogyan foglalkozik. A hallgató, miután megkapta feladatát, írásos vázlatában és szóbeli, gyakorlati kifejtésben arra törekszik, hogy bemutassa: ő miként építi fel az órát, ő hogyan oldja meg a feladatot.” Debreczeni változatlanul ehhez tartja magát. A két angol mester módszerével kapcsolatos tudnivalókat pedig átteszi a drámajáték módszertan tantárgyhoz.

Közöljük még Gabnai Katalin képzési tervét, melyet a Zsámbéki Katolikus Tanárképző Főiskola Drámapedagógiai Tanszékének vezetőjeként írt, hogy indokolja egy drámapedagógiai szak létesítését. Az ő tervezete a Debreczeniével rokon elképzelések jegyében fogalmazódott, ami nem is csoda, hiszen a bírált ősváltozat elkészítésekor a szerző Gabnai Katalin korábbi munkáira — hivatkozással is — támaszkodott. Az oktatási bizottság a Gabnai-anyag közzétételére felhatalmazta a szerkesztőt.

Nem esett viszont szó a szerkesztő külön főiskolai képzési tervéről, melyet a Nagykőrösi és Dunamelléki Református Tanítóképző Főiskola megbízásából készített, ugyancsak önálló drámapedagógiai szak létesítését tervezendő. Hiányosnak tűnnék a kép, ha ez a képzési program nem kerülne az olvasó elé.

Itt közöljük Tolnai Mária tájékoztatóját is a Kaposvári Csokonai Vitéz Mihály Tanítóképző Főiskola drámapedagógiai oktatási rendjéről, valamint Osváth Sándor írását arról, miként alakult a drámapedagógia tanításának helyzete Debreczenben a Kölcsey Ferenc Református Tanítóképző Főiskolán. Noha valamennyi pedagógusképző főiskola neveléstudományi tanszékének írtunk, tájékoztassanak képzési programjukról, lapzártáig ennyi érkezett meg.*

A paletta így is színes. Lehet tanulmányozni és választani, örülni és bosszankodni.

Szerkesztő

*Lapzárta után futott be a szekszárdi főiskola elemzése, és a hajdúböszörményi Óvóképző főiskola tájékoztatója.

ÍGY LEHET VIZSGÁZNI

— Az oktatási bizottság tájékoztatója

A Magyar Drámapedagógiai Társaság Oktatási Bizottsága elfogadta a művelődési ágazati szakképzésről és munkaköri szakképzésről szóló 3/1993. (II.2.) MKM-rendeletnek megfelelő DRÁMAJÁTÉK-VEZETŐI vizsga rendszerét és a vizsgáztatás módját, illetve az előírt vizsgatárgyak tartalmát. A vizsgára vonatkozó gyakorlati tudnivalók:

- A vizsgára jelentkezés feltétele legalább 120 óras igazolt tanfolyami részvétel. Ezt a vizsgázni szándékozó több tanfolyamon, továbbképzésen, táborban stb. is összegyűjtheti.
- A Társaság évente kétszer — ősszel és tavasszal — rendez központi vizsgát.

Ennek időpontját a DPM-ben, illetve külön közleményben fogjuk alkalmanként meghirdetni.

- A vizsga gyakorlati és elméleti részből áll.

A *gyakorlati* rész lebonyolítása — a vizsgázó választása szerint — kétféleképpen történhet:

a/ a vizsgázó tevékenységének helyszínén (iskolájában, óvodájában stb.);

a tanfolyamvezető + egy bizottsági tag, illetve — nem tanfolyamzáró vizsga esetén — két vizgabizottsági tag — jelenlétében. A vizsgázó egy foglalkozás vagy foglalkozásfolyamat tervét mutatja és védi meg, és abból mutat be egy részletet (20-30 p.). Ilyen helyszíni vizsga esetén az odautazással és a vizsgáztatással kapcsolatos költségek a vizsgázót (vizsgázókat) terhelik.

- b/ A gyakorlati vizsga az elméletivel azonos helyszínen történik; a foglalkozást a vizsgázó a helyszínen levő csoporttársaival mint játszó csoporttal mutatja be.
A gyakorlati vizsga témáját mindkét esetben az előre megadott tematikából választja. (l. alább).

Az *elméleti* vizsga a Társaság által meghirdetett, illetve a tanfolyam (csoport) által kért helyen történik. Tanfolyamzáró vizsga esetén a tanfolyamvezető kérdez; az értékelést három tagú, az oktatási bizottság által felkért vizgabizottság végzi, amelynek a tanfolyamvezető nem tagja.

- A vizsgadíjak: az 1993/94-es tanévben a tanfolyamzáró vizsgák díja 2.500,— Ft, az egyéni jelentkezésű vizsgák díja 3.500,— Ft.
- A vizsgához a tanfolyamvezető állít össze tételsort. Ehhez mellékelünk négy tematika-javaslatot, amelyből a későbbiekben — az első vizsgák tapasztalatait is felhasználva — az oktatási bizottság egységesített tematika-javaslatot fog összeállítani. A tematikákhoz szakirodalom-ajánlások is tartoznak, amelyek elsősorban az egyéni felkészülést könnyítik meg.
- Sikeres vizsga esetén — a rendelet értelmében — a felsőfokú állami végzettséggel rendelkezők felsőfokú, míg a középfokú végzettséggel rendelkezők középfokú szakképesítésről kapnak bizonyítványt. Utóbbiak számára a felsőfokú szakképesítés elnyerésének módját ugyancsak az oktatási bizottság szabályozza.
- A vizsga tárgyai — a rendelet értelmében —: 1. Reformpedagógiai ismeretek; 2. drámajáték-módszertan; 3. drámaóra-vezetés.
- A vizsga értékelése három osztályzattal történik: két elméleti jeggyel (drámajáték-módszertan és drámaóra-vezetés) és a gyakorlatra adott osztályzattal. A reformpedagógiai ismeretek beszámoló formájában kérhetők számon. A bizonyítványban csak a végső értékelés — kiválóan megfelelt, megfelelt, nem felelt meg — szerepel. A „megfelelt” értékeléshez legalább 3,00 átlageredményt kell elérni.
- Azoknak a pedagógusoknak, akik legalább öt éve folyamatosan elismerten folytatnak drámapedagógiai tevékenységet, a Társaság lehetőséget nyújt a szakképesítés *vizsga nélküli* elnyerésére. Az erre vonatkozó tudnivalókat az Igénybejelentő nyomtatványmintából lehet megtudni. A jelentkezés elfogadását az oktatási bizottság külön visszajelzi, egyben közli a vizsa helyét, idejét és a felkért vizgabizottsági tagok nevét is.

Az oktatási bizottság titkára Előd Nóra. Információért hozzá lehet fordulni a Magyar Drámapedagógiai Társaság címén (1011 Budapest, Corvin tér 8.) vagy a lakásán (1119 Budapest, Etele u. 65. V. 49., Telefon: 186-1275).